

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ 2024

A1) Αγροτική μεταρρύθμιση : Η κατάργηση των μεγάλων ιδιοκτησιών και η κατάτμηση των αξιοποιήσιμων εδαφών σε μικρές παραγωγικές μονάδες, οικογενειακού χαρακτήρα, που ανταποκρίνονταν καλύτερα στις νέες παραγωγικές και κοινωνικές συνθήκες, που διαμορφώθηκαν μετά τη βιομηχανική επανάσταση. Στην Ελλάδα η αγροτική μεταρρύθμιση ολοκληρώθηκε με νομοθεσία που θεσπίστηκε από τη κυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου στη Θεσ/νίκη (1917) και εφαρμόστηκε στα αμέσως μετά τον πόλεμο χρόνια (1922 και εξής). Με τη μεταρρύθμιση αυτή επιλύθηκε όχι μόνο το αγροτικό ζήτημα, αλλά και –κατά ένα σημαντικό μέρος του- το πρόβλημα της αποκατάστασης των προσφύγων.

Πεδινοί Ήταν μία από τις δύο μεγάλες παρατάξεις που συγκροτήθηκαν μέσα στην Εθνοσυνέλευση του 1862-1864. Οι πεδινοί είχαν ως ηγέτη τον Δημήτριο Βούλγαρη, ο οποίος υπονόμειε τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Με παρεμβάσεις στο στρατό επιχείρησε τη δημιουργία σώματος «πραιτωριανών» για να εξασφαλίσει την παραμονή του στην εξουσία. Εμπόδιο στις επιδιώξεις του στάθηκαν πολιτικές ομάδες και θεσμοί. Ο Βούλγαρης έβρισκε οπαδούς ανάμεσα σ' εκείνους που είχαν διοριστεί παράνομα στο στρατό ή στο δημόσιο, και φοβούνταν μη χάσουν τη θέση τους σε περίπτωση επικράτησης συνθηκών κοινοβουλευτικής νομιμότητας, σε άνεργους πτυχιούχους και στους μικροκαλλιεργητές. Ο λαός συμμετείχε ενεργά στη συγκρότηση των πεδινών.

Φροντιστήριο Τραπεζούντας : Πρόκειται για το σπουδαιότερο ελληνικό εκπαιδευτικό ίδρυμα του Πόντου. Ιδρύθηκε το 1682 από το μεγάλο Τραπεζούντιο δάσκαλο του Γένους, Σεβαστό Κυμινήτη και λειτούργησε παρά τις αντιξοότητες μέχρι το 1922. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πνευματική και ηθική ανάπλαση των Ελληνοποντίων και στην ανάπτυξη της εθνικής τους συνείδησης.

A2)

A.Σ

B.Λ

Γ.Λ

Δ.Λ

E.Σ

B1) Η οριστική λύση του Κρητικού Ζητήματος σελ. 219-220.

B2) Η διάσταση προσφύγων και γηγενών σελ.165.

Γ1) Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση της ιστορικής πηγής (ΚΕΙΜΕΝΟ Α και ΚΕΙΜΕΝΟ Β), να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

α. Συνθήκες ίδρυσης και δραστηριότητα της Εθνικής Τράπεζας

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε με βασιλικό διάταγμα της 30ης Μαρτίου 1841 στην Αθήνα, σηματοδοτώντας ένα κρίσιμο βήμα στην οικονομική ανάπτυξη της νεαρής ελληνικής πολιτείας. Το αρχικό κεφάλαιο της τράπεζας ανήλθε σε 5.000.000 δρχ., το οποίο διαρθρώθηκε σε 5.000 μετοχές αξίας 1.000 δρχ. εκάστη. Η κυβέρνηση του κράτους επένδυσε τουλάχιστον 1.000 μετοχές, και η τράπεζα διοικείτο από μια επιτροπή εκλεγμένη από τους μετόχους, με τον βασιλικό επίτροπο να ελέγχει τις δραστηριότητές της.

Η κύρια δραστηριότητα της Εθνικής Τράπεζας κατά τα πρώτα στάδια της λειτουργίας της περιλάμβανε τη χορήγηση δανείων με υποθήκες και καταθέσεις χρυσού ή αργύρου, με επιτόκιο έως 10%. Επιπλέον, η τράπεζα είχε το δικαίωμα να εκδίδει τραπεζογραμμάτια, αλλά μόνο μέχρι το 40% της αξίας των κεφαλαίων της. Το αρχικό κεφάλαιο της τράπεζας δεν επιτεύχθηκε πλήρως, καθώς το ποσό που συγκεντρώθηκε ήταν 1.468.000 δρχ., και οι μετοχές αγοράστηκαν από διάφορους επενδυτές, περιλαμβανομένων του κράτους, του τραπεζικού οίκου Εϋνάρδου, των αδελφών Ζωσιμάδων, του βασιλιά Λουδοβίκου Β' και του Κ. Βράνη. Ο πρώτος διοικητής της τράπεζας ήταν ο Γεώργιος Σταύρου.

Η Εθνική Τράπεζα διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, καθώς προσέφερε δάνεια και συνέβαλε στην σταθερότητα του νομισματικού συστήματος.

β. Δημιουργία της Τράπεζας της Ελλάδος και αντιδράσεις

Η δημιουργία της Τράπεζας της Ελλάδος προήλθε από την ανάγκη να περιοριστεί ο ρόλος της Εθνικής Τράπεζας στην εκδοτική δραστηριότητα και να αναδιοργανωθούν οι σχέσεις μεταξύ του κράτους και της κεντρικής τράπεζας. Οι οικονομικοί κύκλοι, υπο την αιγίδα της Κοινωνίας των Εθνών, πρότειναν την ίδρυση μιας νέας εκδοτικής τράπεζας και την μεταβίβαση ορισμένων στοιχείων της Εθνικής Τράπεζας στη νέα τράπεζα. Η πρόταση περιλάμβανε τη μεταφορά του συνόλου των κυκλοφορούντων

τραπεζογραμμάτων και στοιχείων του ενεργητικού που συνδέονταν με την κυκλοφορία αυτή.

Ωστόσο, η Εθνική Τράπεζα αντέτεινε ότι το αντίκρουσμα των τραπεζογραμμάτων σε χρυσό δεν είχε αποκτηθεί μέσω της ανανέωσης του εκδοτικού προνομίου, και συνεπώς θεωρούσε ότι αυτό αποτελούσε δική της ιδιοκτησία. Η τράπεζα απαιτούσε αποζημίωση για τη μεταβίβαση του χρυσού αντικρούσματος, ισχυριζόμενη ότι το ποσό αυτό έπρεπε να καταβληθεί σε δραχμές.

Η αντίσταση της Εθνικής Τράπεζας προκάλεσε εντάσεις και καθυστέρησε τη διαδικασία ίδρυσης της Τράπεζας της Ελλάδος, καταδεικνύοντας τις δυσκολίες στη διαχείριση της μετάβασης από ένα τραπεζικό σύστημα που περιλάμβανε πολλές λειτουργίες σε ένα σύστημα με ειδικά διαχωρισμένα καθήκοντα και αρμοδιότητες.

· Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου Η δημιουργία τραπεζικού συστήματος σελ. 26-27.

Δ1) Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση των ιστορικών πηγών, να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

α. Κατοχύρωση θεμελιωδών δικαιωμάτων και βασιλικές εξουσίες στο Σύνταγμα του 1844

Το Σύνταγμα του 1844 υπήρξε ένα κρίσιμο ορόσημο στην πολιτική και κοινωνική ζωή της Ελλάδας, καθώς καθόρισε τη βασική δομή της κυβέρνησης και των δικαιωμάτων των πολιτών. Οι βασικές πτυχές του Συντάγματος περιλάμβαναν:

1. Βασιλικές Εξουσίες:

- **Εκτελεστική Εξουσία:** Στο Σύνταγμα του 1844, η εκτελεστική εξουσία ανήκε αποκλειστικά στον βασιλιά. Ο βασιλιάς είχε το δικαίωμα να διορίζει και να παύει τους υπουργούς του, οι οποίοι ήταν υπεύθυνοι για τις πράξεις τους. Το δικαίωμα αυτό του βασιλιά επέτρεπε μια σχετική ελευθερία στη διακυβέρνηση, καθώς οι υπουργοί μπορούσαν να αλλάζουν ανάλογα με τις επιθυμίες του μονάρχη. Αυτό συνιστούσε μια ισχυρή συγκέντρωση εξουσίας στη βασιλική θέση.
- **Νομοθετική Εξουσία:** Η νομοθετική εξουσία ασκούνταν από κοινού από τον βασιλιά, τη Βουλή και τη Γερουσία. Παρά την ύπαρξη κοινοβουλευτικών σωμάτων, ο βασιλιάς διατηρούσε σημαντικές αρμοδιότητες, όπως η πρωτοβουλία για την κατάρτιση και κύρωση νόμων, και μπορούσε να διορίζει μέλη της Γερουσίας με ισόβια θητεία. Επίσης,

είχε το δικαίωμα να διαλύει τη Βουλή, ενισχύοντας την εκτελεστική του επιρροή.

- ο **Στρατιωτική και Διπλωματική Εξουσία:** Ο βασιλιάς είχε την πλήρη διοίκηση του στρατού και την αποκλειστική αρμοδιότητα να συνάπτει διεθνείς συνθήκες, διατηρώντας έτσι τον πλήρη έλεγχο της εξωτερικής και στρατιωτικής πολιτικής της χώρας.

2. **Θεμελιώδη Δικαιώματα:**

- ο Το Σύνταγμα του 1844 κατοχύρωνε μια σειρά θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως η ατομική ελευθερία, η ισότητα απέναντι στον νόμο, το απαραβίαστο της κατοικίας, το απόρρητο της αλληλογραφίας, και η απαγόρευση της δουλείας και των βασανιστηρίων. Αυτά τα δικαιώματα επισημαίνουν την πρόθεση του Συντάγματος να προστατεύσει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και να περιορίσει την αυθαίρετη εξουσία.

Το Σύνταγμα του 1844 συνδύασε την επιθυμία για προστασία των ατομικών δικαιωμάτων με τη συντηρητική συγκέντρωση εξουσιών στο πρόσωπο του βασιλιά, δημιουργώντας έναν πολιτικό καμβά που έφερε τόσο τις ενδυναμώσεις όσο και τους περιορισμούς στην ελληνική πολιτική σκηνή.

β. Κατοχύρωση δικαιώματος καθολικής ψηφοφορίας και σημασία του

Η κατοχύρωση του δικαιώματος καθολικής ψηφοφορίας το 1844 μέσω του εκλογικού νόμου της 18ης Μαρτίου παρουσίασε μια σημαντική πρόοδο για την ελληνική πολιτική ζωή. Ο νόμος αναγνώριζε το δικαίωμα του εκλέγειν σε όλους τους Έλληνες πολίτες που είχαν συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας τους και διέθεταν «ιδιοκτησίαν τινά» ή ασκούσαν επάγγελμα ή ανεξάρτητο επιτήδευμα.

1. **Δικαιώματα Ψήφου:**

- ο Το δικαίωμα ψήφου ήταν περιορισμένο μόνο σε πολίτες που πληρούσαν συγκεκριμένα κριτήρια, κυρίως οικονομικά. Οι πολίτες που είχαν ιδιοκτησία, είτε κινητή είτε ακίνητη, είχαν δικαίωμα ψήφου, ενώ οι άνεργοι ή οι έχοντες μόνον επαγγελματική δραστηριότητα μπορούσαν επίσης να ψηφίζουν, εφόσον ασκούσαν κάποιο επάγγελμα ή επιτήδευμα. Αυτή η διαφοροποίηση έφερε μια πιο αντιπροσωπευτική διάσταση στην ψήφο, καθώς περιλάμβανε και μη ιδιοκτήτες.

2. **Σημασία του Δικαιώματος:**

- ο **Εκδημοκρατισμός:** Η κατοχύρωση του δικαιώματος ψήφου αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς την εκδημοκράτηση της ελληνικής κοινωνίας, επιτρέποντας σε ένα ευρύτερο τμήμα του πληθυσμού να συμμετέχει στις πολιτικές διαδικασίες και να έχει λόγο στις εκλογές της Βουλής.

- **Πολιτική Εξέλιξη:** Παρά την επιφυλακτικότητα της εφαρμογής του δικαιώματος, η δυνατότητα ευρύτερης συμμετοχής στον εκλογικό στίβο ενίσχυσε τις δημοκρατικές διαδικασίες και έθεσε τις βάσεις για μελλοντικές μεταρρυθμίσεις στην ελληνική πολιτική ζωή. Η σημασία της καθολικής ψηφοφορίας του 1844, αν και περιορισμένη λόγω των οικονομικών κριτηρίων, υπήρξε καταλυτική στην πολιτική ανάπτυξη της χώρας, επισημαίνοντας την προσπάθεια για μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στις αποφάσεις της κυβέρνησης και προετοιμάζοντας το έδαφος για περαιτέρω δημοκρατικές εξελίξεις. Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου Το σύνταγμα του 1844 σελ. 70-73